

Samorząd Województwa Wielkopolskiego

**Wojewódzki Urząd Pracy
w Poznaniu**

**Sytuacja bezrobotnych kobiet
na wielkopolskim rynku pracy**

Raport z badania ankietowego

Luty 2005

Wprowadzenie

Zatrudnienie kobiet w Polsce ma długą tradycję i sięga XIX wieku. Jednakże występowanie tego zjawiska na szeroką skalę rozpoczęło się dopiero w latach 60-tych ubiegłego stulecia. Wzrostowi aktywności zawodowej kobiet w tym okresie sprzyjał z jednej strony rozwój przemysłowy kraju, a z drugiej upowszechnianie ideologii socjalistycznej zrównującej prawa kobiety i mężczyzny wyrażające się m.in. w równym dostępie do pracy we wszystkich zawodach. Proces transformacji społeczno-politycznej zapoczątkowany w 1989 roku przyniósł wiele zmian, z których jedną było wystąpienie w skali dotąd w Polsce nieznanego zjawiska bezrobocia. Cechą specyficzną polskiego bezrobocia od początku jest przewaga udziału kobiet. Zagrożona utratą pracy jest częściej kobieta niż mężczyzna. Z powodu restrukturyzacji zakładów pracy liczba zwalnianych kobiet jest dwukrotnie wyższa niż mężczyzn.

Pracodawcy działający na wolnym i bardzo konkurencyjnym rynku pracy oprócz odpowiednio wysokich kwalifikacji, doświadczenia i zaangażowania, cenią u pracowników dyspozycyjność. Tym samym kobiety usiłujące godzić obowiązki rodzinne i zawodowe postrzegane są jako pracownicy mniej atrakcyjni. Poziom zatrudnienia kobiet w Polsce jest znacznie niższy niż mężczyzn. Dzieje się tak, pomimo że kobiety są bardziej aktywne w poszukiwaniu zatrudnienia, lepiej wykształcone, łatwiej przestawiają się na wykonywanie innego zawodu oraz są bardziej elastyczne w procesie dostosowywania się do dynamicznych zmian zachodzących na rynku pracy.

Gorsza sytuacja kobiet na rynku pracy wyraża się także większymi trudnościami nie tylko w wejściu, ale także powrocie na rynek pracy po okresie braku zatrudnienia. Z kolei wydłużanie się okresu bierności zawodowej kobiet powoduje „starzenie się” ich kwalifikacji, co dodatkowo zmniejsza ich szanse na znalezienie pracy.

W sytuacji, gdy coraz większa grupa kobiet mimo przejawianej aktywności nie radzi sobie z rozwiązaniem problemu bezrobocia, kluczowe znaczenie mają działania prowadzone w ramach aktywnej polityki rynku pracy, zmierzające do poprawienia ich sytuacji na rynku pracy.

1. Cel i metoda badania

Celem niniejszego badania było poszerzenie wiedzy na temat sytuacji bezrobotnych kobiet na wielkopolskim rynku pracy. Istotne było poznanie opinii bezrobotnych respondentek na temat trudności występujących na lokalnym rynku pracy, czynnikach decydujących o uzyskaniu zatrudnienia, aktywności kobiet w poszukiwaniu pracy, ich determinacji i gotowości do zmian, które umożliwiłyby powrót do aktywności zawodowej. Ważnym segmentem przeprowadzonego badania była próba uzyskania informacji o zakresie i formach pomocy oferowanych bezrobotnym kobietom przez urzędy pracy oraz inne instytucje prowadzące działania na rzecz bezrobotnych.

Badanie przeprowadzono na przełomie stycznia i lutego 2005 roku w 31 powiatowych urzędach pracy z terenu Wielkopolski, obejmując nim 50 bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w każdym powiecie.

Badanie sytuacji bezrobotnych kobiet zostało przeprowadzone wśród 1550 kobiet, z tej grupy 1517 wypełniło anonimowe ankiety zawierające 23 pytania, zarówno zamknięte jak i otwarte. W badaniu wzięły udział 1253 bezrobotne (82,6%) i 264 poszukujące pracy kobiety (17,4%).

Wzór ankiety stanowi załącznik do opracowania.

2. Struktura badanej populacji

W końcu grudnia 2004 roku w urzędach pracy na terenie Wielkopolski zarejestrowanych było 127938 bezrobotnych kobiet, co stanowiło 55% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Wielkopolsce.

Badaniem ankietowym objęto 1517 kobiet zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, tj. 1,2% ogółu bezrobotnych kobiet w Wielkopolsce.

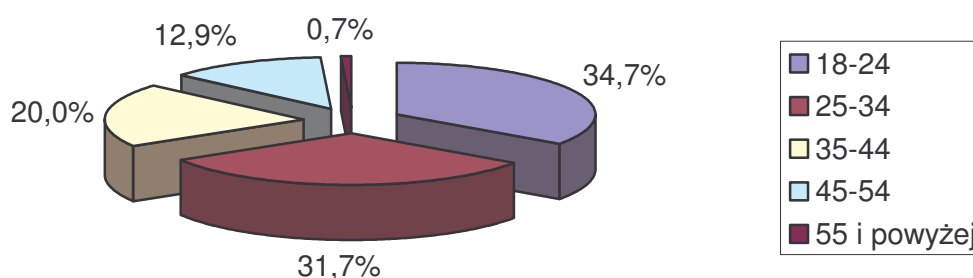
2.1. Wiek

Najliczniejszą grupą biorącą udział w badaniu były kobiety młode – do 34 roku życia, stanowiły one 66,4% ogółu ankietowanych. Zdecydowanie najmniej kobiet reprezentowało kategorie wiekowe powyżej 45 roku życia.

Struktura bezrobotnych kobiet biorących udział w badaniu – według wieku

Przedział wiekowy	Liczba	Udział procentowy
18-24	526	34,7
25-34	481	31,7
35-44	303	20,0
45-54	196	12,9
55 i powyżej	11	0,7
razem	1 517	100,0

Struktura bezrobotnych kobiet biorących udział w badaniu – według wieku

2.2. Wykształcenie

Jednym z czynników wyznaczających pozycję na rynku pracy jest wykształcenie. Osoby o wyższym poziomie wykształcenia łatwiej znajdują pracę i rzadziej niż osoby o niskim poziomie wykształcenia są bezrobotne, zwłaszcza przez dłuższy czas.

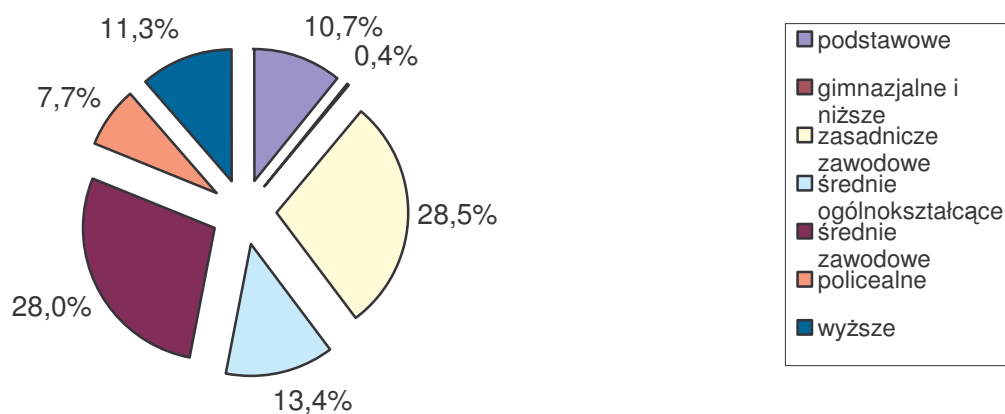
Spośród kobiet biorących udział w badaniu najwyższy odsetek stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym i średnim zawodowym. Stosunkowo wysoki jest udział kobiet bez kwalifikacji zawodowych, tj. z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i niższym, co uznać można za zjawisko bardzo niekorzystne, ponieważ jak wspomniano wyżej, poziom wykształcenia i przygotowania zawodowego decyduje przede wszystkim o szansach wyjścia z

bezrobocia. Tymczasem w badanej grupie udział kobiet bez kwalifikacji jest niemal taki sam jak osób z wykształceniem wyższym.

Struktura bezrobotnych kobiet biorących udział w badaniu – według wykształcenia

Poziom wykształcenia	Liczba	Udział procentowy
podstawowe	162	10,7
gimnazjalne i niższe	6	0,4
zasadnicze zawodowe	432	28,5
średnie ogólnokształcące	204	13,4
średnie zawodowe	425	28,0
policealne	117	7,7
wyższe	171	11,3
razem	1 517	100,0

Struktura bezrobotnych kobiet biorących udział w badaniu – według wykształcenia

2.3. Zawód

Ankietowane kobiety reprezentowały szeroką gamę zawodów, zdecydowanie dominowały jednak takie zawody, jak asystent ekonomiczny (12,4%) i sprzedawca (11,4%). Profil kształcenia preferowany w przeszłości spowodował, że osoby z przygotowaniem ekonomicznym (zawód szkolny technik ekonomista) oraz sprzedawcy od kilku już lat stanowią znaczące zbiorowości w populacji bezrobotnych.

Sporą grupę ankietowanych stanowiły również osoby bez wyuczonego zawodu – blisko 21%.

Zawody reprezentowane przez ankietowane kobiety

Zawód wyuczony	Liczba
bez zawodu	315
asystent ekonomiczny	188
sprzedawca	173
krawiec	81
kucharz	61
pracownik administracyjny	56
technik rolnik	48
technik żywienia zbiorowego	45
technik handlowiec	42
rolnik	39
fryzjer	31
ekonomista	30
ogrodnik	20
technik technologii odzieży	20
kelner	19
pielęgniarka	19
cukiernik	18
nauczyciel nauczania początkowego	18
pedagog	17
stolarz meblowy	15
szwaczka	12
księgowy	10
ślusarz	10
obuwnik	9
piekarz	9
politolog	9
specjalista ds. marketingu i zarządzania	9
tkacz	9
operator urządzeń przetwórstwa owocowo-warzywnego	8
technik budownictwa	8
terapeuta zajęciowy	8
mechanik maszyn i urządzeń do obróbki metali	7

nauczyciel biologii	7
socjolog	7
laborant chemiczny	6
technik informatyk	6
specjalista ds. organizacji usług turystycznych	5
specjalista ds. rekrutacji pracowników	5
tokarz	5
fizjoterapeuta	4
hodowca zwierząt	4
operator urządzeń do produkcji wyrobów	4
operator urządzeń do produkcji wyrobów mleczarskich	4
pracownik socjalny	4
specjalista ds. ochrony środowiska	4
technik elektronik	4
filolog	3
kaletnik	3
operator urządzeń do produkcji przemysłu mięsnego	3
technik ochrony osób i mienia	3
biotechnolog	2
dietetyk	2
elektromonter	2
fotograf	2
instruktor higieny	2
kosmetyczka	2
magazynier	2
mechanik maszyn i urządzeń	2
modelarz odlewniczy	2
nauczyciel przedszkola	2
operator maszyn i urządzeń	2
operator skrawarek drewna	2
organizator usług hotelarskich	2
psycholog	2
tapicer	2
technik ceramik	2
technik fizjoterapii	2
technik geodeta	2
technik ogrodnik	2
technik technologii żywności	2
technik włókiennik	2
technik żywienia gospodarstwa domowego	2
zdobnik szkła kryształowego	2
animatore kultury	1
asystent prawny	1
dziewiarz	1
historyk	1
inspektor bhp	1
inżynier ogrodnictwa	1
inżynier technologii żywności	1

kulturoznawca	1
leśnik	1
masarz	1
organizator usług gastronomicznych	1
plastyk	1
ratownik medyczny	1
salowa	1
sanitariusz	1
sekretarka	1
specjalista administracji publicznej	1
specjalista bankowości	1
specjalista ds. integracji europejskiej	1
technik odlewnik	1
technik pszczelarz	1
technik rachunkowości	1
technik transportu	1
technik usług detektywistycznych	1
technolog technologii drewna	1
urbanista	1
zootechnik inżynier	1
razem	1 517

2.4. Miejsce zamieszkania

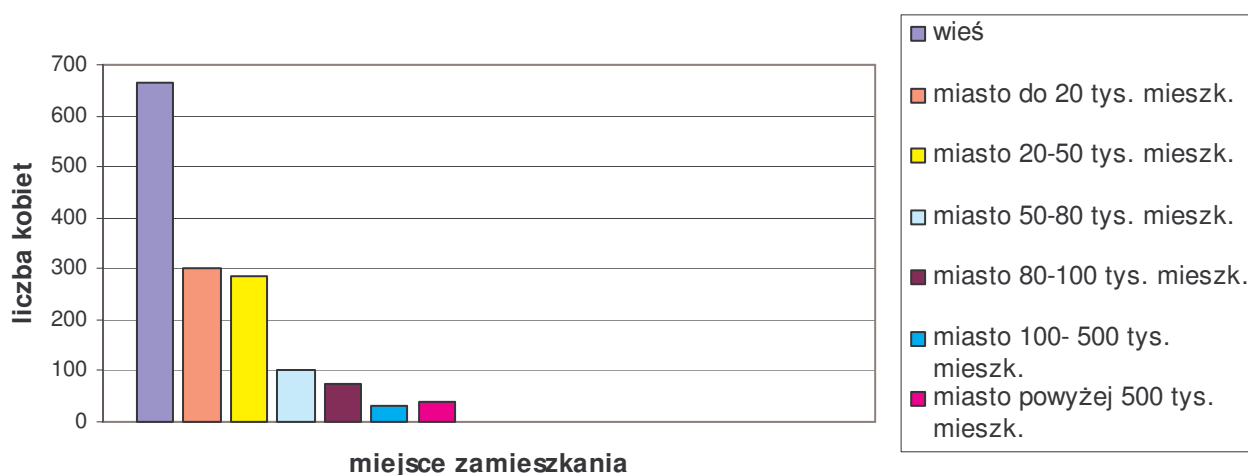
Najwięcej ankietowanych mieszkało na wsi (blisko 44%) oraz w miastach do 50 tys. mieszkańców (blisko 39%).

Struktura bezrobotnych kobiet biorących udział w badaniu – według miejsca zamieszkania

Miejsce zamieszkania	Liczba	Udział procentowy
wieś	666	43,9
miasto do 20 tys. mieszkańców	302	19,9
miasto 20 tys. – 50 tys. mieszkańców	287	18,9
miasto 50 tys. – 80 tys. mieszkańców	103	6,8
miasto 80 tys. – 100 tys. mieszkańców	73	4,8
miasto 100 tys. – 500 tys. mieszkańców	33	2,2
miasto powyżej 500 tys. mieszkańców	39	2,6
brak odpowiedzi	14	0,9
razem	1 517	100,0

Struktura bezrobotnych kobiet biorących udział w badaniu – według miejsca zamieszkania

2.5. Okres pozostawania bez pracy

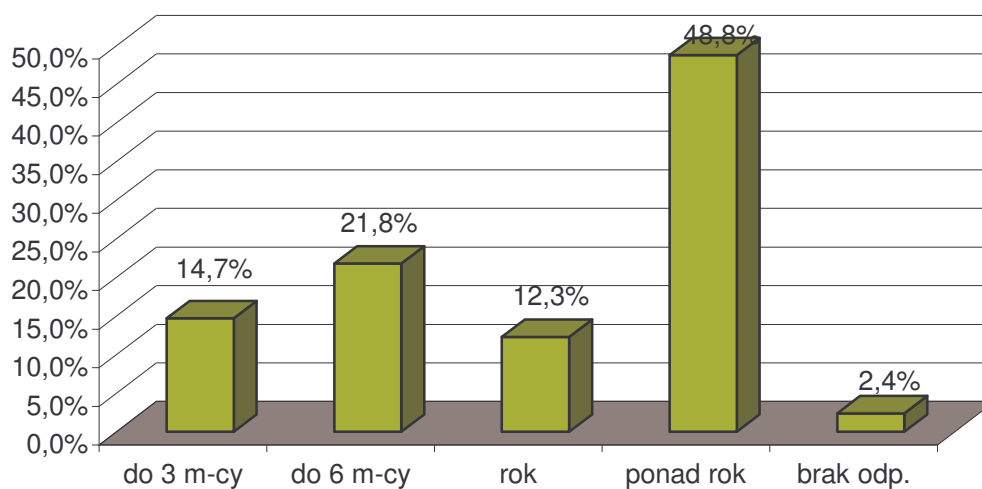
Aż 48,8% respondentek pozostawało bez pracy ponad rok, czyli należało do kategorii długotrwale bezrobotnych. Osoby długo pozostające bez pracy stopniowo tracą swoje umiejętności zawodowe, chęć do pracy oraz motywację do jej szukania, stają się coraz bardziej nieatrakcyjne dla pracodawców. Bez pomocy osoby takie mają bardzo małe szanse na samodzielne znalezienie zatrudnienia, wymagają więc szczególnego zainteresowania ze strony instytucji działających na rynku pracy. Często przyczyną długiej przerwy w pracy bywają urlopy macierzyńskie i wychowawcze, co zresztą potwierdzają opinie respondentek zawarte w odpowiedzi na pytanie o trudności z wejściem bądź powrotem na rynek pracy.

Drugą pod względem liczebności grupą były kobiety zarejestrowane w urzędach pracy przez okres do 6 miesięcy (21,8%). Nieco mniej liczne były grupy pozostające w ewidencji urzędów pracy do 3 miesięcy (14,7%) oraz rok (12,3%).

Struktura bezrobotnych kobiet biorących udział w badaniu – według czasu pozostawania bez pracy

Czas pozostawania bez pracy	Liczba	Udział procentowy
do 3 miesięcy	223	14,7
do 6 miesięcy	331	21,8
rok	186	12,3
ponad rok	740	48,8
brak odpowiedzi	37	2,4
razem	1 517	100,0

Struktura bezrobotnych kobiet biorących udział w badaniu - według czasu pozostawania bez pracy

2.6. Liczebność gospodarstw domowych, z których pochodzą ankietowane kobiety

Ponad 49% ankietowanych kobiet pochodzi z gospodarstw domowych liczących od 3 do 4 osób. Kolejną pod względem liczebności grupą są panie z gospodarstw liczących od 5 do 7 osób (blisko 25%).

Przeprowadzona analiza pozwala stwierdzić, że wypowiedzi osób do 24 roku życia dotyczą gospodarstw domowych, w których ankietowane pozostają wspólnie z rodzicami, przy czym często uznawały się one za pozostające na utrzymaniu rodziców.

Struktura bezrobotnych kobiet biorących udział w badaniu – według liczby osób w gospodarstwie domowym

Liczba osób w gospodarstwie domowym	Liczba	Udział procentowy
1	64	4,2
2	145	9,6
3-4	749	49,4
5-7	378	24,9
8 i powyżej	65	4,3
brak odpowiedzi	116	7,6
razem	1 517	100,0

2.7. Posiadanie na utrzymaniu dzieci lub osób zależnych

Spośród ankietowanych kobiet 54,9% posiada na utrzymaniu dzieci lub osoby zależne (833 osoby), 670 kobiet nie posiada na utrzymaniu nikogo (44,2%), a 14 respondentek nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie (0,9%).

Relatywnie wysoki odsetek kobiet nie posiadających na utrzymaniu innych osób wynikać może ze struktury wiekowej badanej grupy, w której najliczniejszy przedział wiekowy stanowią panie w wieku od 18 do 24 lat.

W grupie kobiet deklarujących posiadanie na utrzymaniu dzieci lub osób zależnych 59,9% utrzymuje od jednej do dwóch osób, 30% od trzech do czterech osób, a powyżej 8,5% utrzymuje więcej niż pięć osób.

Dzieci utrzymuje 52,4% ankietowanych kobiet, najczęściej są to dzieci w wieku od 7 do 18 lat (52,4%) oraz do 6 roku życia (27,2%). Fakt, że najliczniejsza grupa ankietowanych wychowuje dzieci w wieku powyżej 7 roku życia ma istotne znaczenie dla ich aktywności

zawodowej i możliwości poszukiwania pracy, ponieważ opieka nad tymi dziećmi jest mniej absorbująca niż nad dziećmi młodszymi.

Struktura bezrobotnych kobiet biorących udział w badaniu – według wieku dzieci pozostających na utrzymaniu

Dzieci pozostające na utrzymaniu	Liczba	Udział procentowy
do 6 roku życia	408	27,2
od 7 do 18 lat	785	52,4
od 19 do 24 lat	230	15,4
powyżej 24 lat	46	3,1
brak odpowiedzi	29	1,9
razem	1 498	100,0

Ankietowane najczęściej utrzymują jedno (42,3%) lub dwoje dzieci (39,0%). Zdecydowanie najmniejszą grupę stanowiły respondentki z pięciorgiem i więcej dzieci (3,0%).

Struktura bezrobotnych kobiet biorących udział w badaniu – według liczby dzieci pozostających na utrzymaniu

Liczba dzieci pozostających na utrzymaniu bezrobotnej kobiety	Liczba kobiet posiadających dzieci	Udział procentowy
1	336	42,3
2	310	39,0
3	88	11,0
4	37	4,7
5 i więcej	24	3,0
razem	795	100,0

W wielu przypadkach konieczność sprawowania opieki nad dziećmi znacznie ogranicza możliwości nie tylko podjęcia pracy i wykonywania obowiązków zawodowych, ale i możliwości aktywnego poszukiwania pracy przez matki.

3. Przyczyny trudności kobiet z wejściem bądź powrotem na rynek pracy

Obciążenie obowiązkami rodzinnymi, a w szczególności konieczność opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi wskazywana jest przez największą grupę badanych jako przyczyna większych trudności kobiet niż innych grup społecznych z wejściem lub powrotem na rynek pracy (48,9%).

Następną przyczyną trudności kobiet na rynku pracy jest w opinii respondentek dyskryminacja ze strony pracodawców (28,3%). Kobiety uważane są przez pracodawców za mniej dyspozycyjne z powodu łączenia pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi.

Kolejną pod względem liczebności odpowiedzi przyczyną trudności kobiet na rynku pracy wskazywaną przez respondentki jest posiadanie niższych kwalifikacji zawodowych niż mężczyźni (10,8%). Opinię tę należałoby jednak uznać za subiektywny pogląd grupy ankietowanych, ponieważ z badań demograficznych i badań krajowego rynku pracy wynika, iż to częściej kobiety niż mężczyźni posiadają wyższy stopień wykształcenia i kwalifikacji zawodowych.

Inne trudności wskazane przez ankietowane kobiety to: wiek, wydłużone godziny pracy, brak ofert pracy, długie dojazdy do pracy, wysokie wymagania pracodawców, brak doświadczenia zawodowego, więcej ofert pracy dla mężczyzn, brak ofert pracy dla kobiet po 35 roku życia, zatrudnianie emerytów, wykształcenie nie odpowiadające potrzebom rynku pracy, niepełnosprawność, brak rozwoju przedsiębiorstw, znajomości i układy, korupcja, zatrudnianie w „szarej strefie”, brak inwestorów, zła lokalizacja zakładów pracy. 50 respondentek nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Przyczyny trudności kobiet z wejściem bądź powrotem na rynek pracy w opinii respondentek

Trudności	Liczba wskazań	Udział %
dyskryminacja ze strony pracodawców	526	28,3
konieczność opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi	907	48,9
posiadanie niższych kwalifikacji zawodowych niż mężczyźni	200	10,8
niechęć do pracy	29	1,6

inne wskazane przez ankietowane :		
wiek	35	1,9
wydłużone godziny pracy	1	0,1
brak ofert pracy	21	1,1
dojazdy	1	0,1
ciąża	6	0,3
brak wykształcenia	10	0,5
stopień niepełnosprawności	3	0,2
„nie ma takich trudności”	2	0,1
wysokie bezrobocie	3	0,2
wysokie wymagania pracodawców	3	0,2
znajomości/układy	3	0,2
korupcja/łapówki	2	0,1
brak stażu pracy	1	0,1
brak doświadczenia zawodowego	3	0,2
więcej ofert pracy dla mężczyzn	6	0,3
brak miejsc pracy	3	0,2
duża konkurencja	1	0,1
brak ofert pracy dla kobiet po 35 roku życia	7	0,4
zatrudnienie w szarej strefie	1	0,1
trudności w znalezieniu pracy w zawodzie wyuczonym	4	0,2
brak rozwoju przedsiębiorstw	13	0,7
zatrudnianie emerytów	8	0,4
brak ofert dla osób niepełnosprawnych	1	0,1
brak inwestorów	1	0,1
zła lokalizacja zakładów pracy	1	0,1
wykształcenia nie odpowiadające potrzebom rynku pracy	3	0,2
brak odpowiedzi	50	2,7

4. Trudności na rynku pracy w skali lokalnej

Trudności na lokalnym rynku pracy zdaniem ankietowanych związane są przede wszystkim z brakiem ofert pracy. Na różne aspekty tego zjawiska, tj. brak ofert pracy „w ogóle”, brak ofert pracy dla kobiet, brak ofert w wyuczonym zawodzie, brak ofert dla kobiet po 40 roku życia, brak ofert dla osób nie posiadających doświadczenia zawodowego wskazuje 27,7% respondentek. Trudności na lokalnym rynku pracy w opinii badanych kobiet leżą też po stronie pracodawców, 8,8% wskazuje na takie czynniki jak: mała liczba zakładów pracy, likwidacja zakładów pracy, brak nowych miejsc pracy, duże koszty utrzymania pracowników, wysokie składki ZUS oraz wysokie podatki.

Część respondentek wiąże trudności z wysokim bezrobociem (3,8%) oraz brakiem „znajomości” umożliwiających otrzymanie zatrudnienia (4,5%). Niewielka grupa kobiet za trudności występujące na lokalnym rynku pracy uważa wysokie wymagania pracodawców, niedogodny dojazd do pracy, ograniczenia wiekowe, brak odpowiedniego wykształcenia i znajomości języków obcych.

Na pytanie o trudności dostrzegane na lokalnym rynku pracy blisko 42% ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi, natomiast 6% odpowiedziało „nie wiem”.

Rozkład wypowiedzi respondentek na temat trudności na rynku pracy w skali lokalnej przedstawia tabela.

Trudności na rynku pracy w skali lokalnej

trudności dostrzegane przez respondentki (wg odpowiedzi w ankiecie)	Wielkopolska		podregion									
	Liczba	%	kaliski		koniński		leszczyński		pilski		poznański	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
brak ofert pracy w ogóle	207	13,5	88	25,8	5	2,3	34	13,8	62	28,2	18	3,6
brak ofert pracy dla kobiet	78	5,1	12	3,5	0	x	13	5,2	17	7,7	36	7,1
brak ofert pracy dla kobiet po 40 roku życia	7	0,4	7	2,0	0	x	0	x	0	x	0	x
brak ofert pracy w wyuczonym zawodzie	74	4,8	17	5,0	0	x	0	x	0	x	57	11,3
Brak ofert pracy dla osób nie posiadających doświadczenia zawodowego	59	3,9	9	2,6	3	1,4	1	0,4	4	1,8	42	8,3

mała liczba zakładów pracy	75	4,9	16	4,7	6	2,8	20	8,0	13	5,9	20	4,0
likwidacja zakładów pracy	31	2,0	8	2,3	2	1,0	6	2,4	5	2,3	10	2,0
brak nowych miejsc pracy	6	0,4	0	1,2	0	x	1	0,4	0	x	5	1,0
wysokie podatki	14	0,9	0	x	5	2,3	0	x	0	x	9	1,8
zbyt duży koszt utrzymania pracowników	4	0,3	1	0,3	0	x	2	0,8	1	0,4	0	x
zbyt wysokie składki ZUS	4	0,3	0	x	0	x	1	0,4	2	1,0	1	0,2
niedogodny dojazd do pracy	13	0,8	0	x	0	x	10	4,0	3	1,4	0	x
wysokie wymagania pracodawców	34	2,2	4	x	7	3,2	1	0,4	1	0,4	21	4,1
wysokie bezrobocie	58	3,8	11	3,2	3	1,4	5	2,1	7	3,2	32	6,3

wiek	21	1,4	3	0,9	12	5,6	1	0,4	3	1,4	2	0,4
brak wykształcenia	27	1,8	6	1,8	0	x	5	2,1	8	3,6	8	1,6
preferencje zatrudniania osób młodych	3	0,2	1	0,3	0	x	0	x	0	x	2	0,4
nieznajomość języków obcych	4	0,3	2	0,6	0	x	1	0,4	0	x	1	0,2
niechęć do zatrudniania osób młodych	9	0,6	0	x	0	x	6	2,4	1	0,4	2	0,4
znajomości	69	4,5	7	2,1	0		3	1,2	3	1,4	56	11,0
brak odpowiedzi	641	41,9	135	39,6	129	60,0	135	54,4	86	39,1	156	30,8
„nie wiem”	92	6,0	14	4,1	43	20,0	3	1,2	4	1,8	28	5,5

5. Czynniki decydujące zdaniem ankietowanych o otrzymaniu atrakcyjnej pracy

Praca zarobkowa jest nie tylko głównym źródłem dochodów, warunkiem godnego życia i funkcjonowania w społeczeństwie, ale daje także poczucie własnej wartości. Chociaż celem większości osób bezrobotnych jest znalezienie stałej pracy, bez wyraźnych preferencji co do jej charakteru, przynajmniej w pierwszym okresie jej poszukiwania oczekują one pracy atrakcyjnej, zaspakajającej ich aspiracje życiowe.

Ankietowane kobiety uważają, iż najważniejszymi czynnikami decydującymi o otrzymaniu atrakcyjnej pracy są poziom wykształcenia (20,5%) oraz znajomość języków obcych (19,3%), w mniejszym natomiast stopniu rodzaj wykształcenia, tzn. kierunek studiów i specjalizacja zawodowa (10,5%). Stosunkowo duże znaczenie przy ubieganiu się o pracę ma również doświadczenie zawodowe (12,9%). Znaczna grupa respondentek uważa, że zdobycie atrakcyjnego zatrudnienia związane jest z posiadaniem odpowiednich „znajomości i układów” (16,9%). Szczegółowy rozkład opinii respondentek na temat czynników decydujących o otrzymaniu atrakcyjnej pracy w poszczególnych podregionach Wielkopolski prezentuje tabela.

6. Jakim osobom zdaniem ankietowanych łatwiej znaleźć pracę

W odczuciu ankietowanych łatwiej znaleźć pracę osobom dobrze znającym języki obce (13,2%), osobom, które ktoś poleci przyszłemu pracodawcy (12,7%) oraz osobom mającym znajomości (11,4%). Dość licznie wskazywano też na osoby posiadające doświadczenie zawodowe, lepiej wykształcone, mające atrakcyjny zawód, młodsze, potrafiące się dobrze zaprezentować.

Opinie kobiet na temat czynników decydujących o łatwiejszym znalezieniu pracy przedstawia tabela.

Czynniki decydujące o otrzymaniu atrakcyjnej pracy

czynniki	Wielkopolska		podregion									
	liczba	%	kaliski		koniński		leszczyński		pilski		poznański	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
poziom wykształcenia	865	20,5	181	20,4	114	19,1	132	21,5	133	20,3	305	20,8
znajomość języków obcych	814	19,3	188	21,2	103	17,3	111	18,0	133	20,3	279	19,0
rodzaj wykształcenia (kierunek studiów, specjalizacja zawodowa)	445	10,5	92	10,4	64	10,7	63	10,2	70	10,7	156	10,7
znajomości, układy	713	16,9	164	18,4	110	18,4	87	14,1	114	17,4	238	16,2
młody wiek	416	9,9	83	9,3	57	9,5	72	11,7	48	7,4	156	10,7
doświadczenie zawodowe	546	12,9	106	11,9	75	12,6	72	11,7	87	13,3	206	14,0
dobrze chęci	125	3,0	20	2,2	21	3,5	30	4,9	17	2,6	37	2,5
zrządzenie losu	95	2,3	14	1,6	15	2,5	14	2,3	23	3,5	29	2,0
pleć	132	3,1	30	3,4	21	3,5	22	3,6	19	2,9	40	2,7
predyspozycje fizyczne	49	1,2	11	1,2	13	2,2	9	1,5	6	0,9	10	0,7
inne: uroda	7	0,1	0	x	^	x	1	0,2	3	0,5	3	0,2

dyspozycyjność	9	0,2	0	x	4	0,7	0	x	0	x	5	0,3
brak odpowiedzi	6	0,1	0	x	0	x	2	0,3	1	0,2	3	0,2

Jakim osobom zdaniem ankietowanych łatwiej znaleźć pracę

wyszczególnienie	Wielkopolska		podregion									
	Liczba	%	kaliski		koniński		leszczyński		pilski		poznański	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
dokształcającym się	193	4,4	43	4,7	25	4,1	41	5,7	21	3,3	63	4,2
osobom, które ktoś poleci / wcześniej był zadowolony z ich pracy, nauki	555	12,7	132	14,3	79	13,0	90	12,6	96	15,1	158	10,5
aktywnie szukającym pracy	208	4,7	45	4,9	23	3,7	43	6,0	32	5,0	65	4,3
elastycznym, umiejącym się dostosować	238	5,5	42	4,6	48	7,8	30	4,2	32	5,0	86	5,7
potrafiącym się dobrze zaprezentować	291	6,7	63	6,8	46	7,5	42	5,9	38	6,0	102	6,8
pewnym siebie	189	4,3	40	4,3	31	5,0	33	4,6	21	3,3	64	4,3
mającym atrakcyjny / poszukiwany zawód	333	7,6	62	6,7	51	8,3	61	8,6	57	9,0	102	6,8
mężczyznom	255	5,8	59	6,4	33	5,4	39	5,5	36	5,7	88	6,0
młodszy	303	7,0	66	7,1	45	7,3	52	7,3	29	4,5	111	7,4

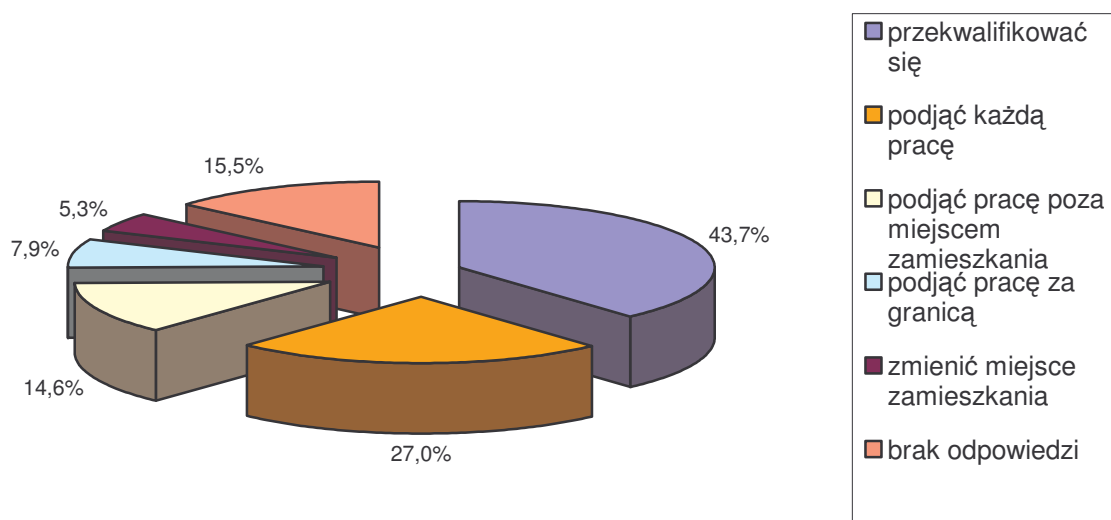
dobrze znającym języki obce	578	13,2	113	12,3	80	13,0	83	11,6	81	12,7	221	14,7
mającym znajomości	501	11,4	95	10,3	67	10,9	81	11,4	85	13,4	173	11,5
z doświadczeniem zawodowym	394	9,0	77	8,4	51	8,3	61	8,6	61	9,6	144	9,6
lepiej wykształconym	335	7,6	83	9,0	34	5,5	54	7,6	46	7,2	118	8,0
dyspozycyjnym	1	0,1	0	x	0	x	1	0,1	0	x	0	x
zgodnie z wyuczonym zawodem	1	0,1	0	x	0	x	1	0,1	0	x	0	x
osobom atrakcyjnym fizycznie	1	0,1	0	x	0	x	0	x	1	0,2	0	x

7. Gotowość ankietowanych do zmian, które mogą spowodować wyjście z bezrobocia

Aby poprawić swoje szanse na rynku pracy, największa grupa ankietowanych zgłasza gotowość do przekwalifikowania się i nauczenia nowego zawodu 43,7%. Relatywnie duża grupa osób deklaruje podjęcie każdej, nawet nisko płatnej pracy nie związanej z posiadanym wykształceniem. Znacznie mniej respondentek podjęłoby pracę poza miejscem zamieszkania 14,6%, za granicą 7,9%, lub zmieniłoby miejsce zamieszkania żeby znaleźć pracę 5,3% (tabela 13).

Taki rozkład odpowiedzi świadczy o mniejszej mobilności zawodowej kobiet, ich przywiązaniu do dotychczasowego miejsca zamieszkania, co najprawdopodobniej związane jest z ich sytuacją rodzinną, a zwłaszcza z koniecznością sprawowania opieki nad małoletnimi dziećmi.

Gotowość ankietowanych do zmian, które mogą spowodować wyjście z bezrobocia

Gotowość ankietowanych do zmian

wyszczególnienie	Wielkopolska		podregion									
	Liczba	%	kaliski		koniński		leszczyński		pilski		poznański	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
przekwalifikować się, nauczyć nowego zawodu	663	43,7	167	49,6	92	42,8	99	39,9	97	44,7	208	41,6
podjąć każdą pracę, nawet nisko płatną, nie związaną z wykształceniem	410	27,0	89	26,4	65	30,2	70	28,2	56	25,8	130	26,0
podjąć pracę poza miejscem zamieszkania	222	14,6	28	8,3	25	11,7	46	18,6	37	17,1	86	17,2
podjąć pracę za granicą	120	7,9	34	10,1	19	8,8	15	6,1	12	5,5	40	8,0
zmienić miejsce zamieszkania żeby znaleźć pracę	80	5,3	15	4,4	14	6,5	9	3,6	15	6,9	27	5,4
brak odpowiedzi	22	1,5	4	1,2	0	x	9	3,6	0	x	9	1,8

8. Stopień zdeterminowania ankietowanych kobiet odnośnie podjęcia pracy

Mimo wysokiego bezrobocia i często długiego okresu bierności zawodowej, aż 35,6% ankietowanych kobiet zaakceptowałyby tylko pracę spełniającą większość ich oczekiwań, a 15,5% kobiet – pracę, która w pełni będzie spełniać ich oczekiwania.

Kariere degresywną zaakceptowałyby 48,6% respondentek - do podjęcia każdej pracy nawet w ogóle nie spełniającej oczekiwań gotowych jest 27,4% ankietowanych, a 21,2% podjęłoby pracę, która nie będzie spełniać większości ich oczekiwań.

Przypuszczać można, że stopień determinacji odnośnie podjęcia pracy rośnie wraz z wydłużaniem się okresu poszukiwania i pozostawania bez pracy, wiąże się też w znacznej mierze z sytuacją rodzinną kobiet.

Respondentki mające na utrzymaniu dzieci są na pewno bardziej skłonne do podjęcia pracy nie odpowiadającej ich kwalifikacjom oraz nie spełniającej oczekiwań finansowych niż osoby samotne, stosunkowo krótko poszukujące pracy.

Wypowiedzi ankietowanych kobiet na temat zdeterminowania odnośnie podjęcia pracy prezentuje tabela.

Zdeterminowanie kobiet odnośnie podjęcia pracy

wyszczególnienie	Wielkopolska		podregion									
	Liczba	%	kaliski		koniński		leszczyński		pilski		poznański	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
zaakceptowałabym tylko taką pracę, która będzie w pełni spełniać moje oczekiwania	235	15,5	43	12,7	33	15,3	62	25,0	27	12,4	70	14,0
zaakceptowałabym tylko taką pracę, która będzie spełniać większość moich oczekiwań	540	35,6	127	37,7	89	41,4	84	33,9	65	30,0	175	35,0
zaakceptowałabym pracę, która nie będzie spełniać większości moich oczekiwań	321	21,2	71	21,1	44	20,5	36	14,5	63	29,0	107	21,4
zaakceptowałabym każdą pracę, nawet jeżeli w ogóle nie będzie spełniać moich oczekiwań	416	27,4	96	28,5	48	22,3	64	25,8	62	28,6	146	29,2
brak odpowiedzi	5	0,3	0	x	1	0,5	2	0,8	0	x	2	0,4

9. Gotowość ankietowanych do stworzenia sobie miejsca pracy przez samozatrudnienie

W ostatnich kilkunastu latach pojawiło się wiele czynników sprzyjających przedsiębiorczości kobiet, poczynając od lepszego dostępu do wykształcenia, które pozwala uzyskać niezbędne kwalifikacje do tworzenia przedsiębiorstw, po szerokie możliwości stwarzane przez restrukturyzującą się gospodarkę. Często jednak trudno jest zgromadzić kapitał potrzebny do utworzenia firmy i jej funkcjonowania. Brak gwarancji finansowych, a także niewielka z reguły skala podejmowanych przez kobiety przedsięwzięć gospodarczych ogranicza im dostęp do kredytów. Ponadto, przedsiębiorstwa małe rozwijają się wolniej i trudniej jest im przetrwać.

Czynniki te powodują, że mimo wysokiego bezrobocia, braku ofert pracy, a tym samym braku perspektyw szybkiego znalezienia pracy, ankietowane kobiety nie są skłonne do podejmowania decyzji o rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej. Gotowość do stworzenia sobie miejsca pracy poprzez samozatrudnienie deklaruje jedynie 27,8% respondentek, natomiast 41,9% nie wiąże swojej przyszłości z samodzielnym prowadzeniem działalności gospodarczej. Aż 30% badanych kobiet nie potrafi określić swojego stanowiska w tej sprawie.

Gotowość do stworzenia sobie miejsca pracy przez samozatrudnienie (rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej)

wyszczególnienie	Wielkopolska		podregion									
	liczba	%	kaliski		koniński		leszczyński		pilski		poznański	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
zdecydowanie tak	162	10,7	37	11,0	27	12,5	31	12,5	18	8,3	49	9,8
raczej tak	258	17,1	50	14,8	38	17,7	50	20,2	34	15,6	86	17,2
zdecydowanie nie	175	11,5	46	13,6	12	5,6	26	10,5	26	12,0	65	13,0
raczej nie	462	30,4	109	32,4	61	28,4	67	27,0	80	36,9	145	29,0
trudno powiedzieć	455	30,0	95	28,2	77	35,8	72	29,0	57	26,3	154	30,8
brak odpowiedzi	5	0,3	0	x	0	x	2	0,8	2	0,9	1	0,2
razem	1 517	100,0	337	100,0	215	100,0	248	100,0	217	100,0	500	100,0

10. Formy pomocy oferowane ankietowanym kobietom przez powiatowe urzędy pracy w 2004 roku

W ramach pomocy w przerwaniu okresu dezaktywizacji zawodowej urzędy pracy proponowały ankietowanym kobietom przede wszystkim udział w kursach i szkoleniach podnoszących kwalifikacje (23,7%) oraz staże (17%). Mniejszej części ankietowanych, tj. 6% oferowano przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, udzielenie bezzwrotnej dotacji na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (4,8%), udział w robotach publicznych (3,9%), udział w pracach interwencyjnych (2,5%), pożyczki na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (1,7%). Innymi formami pomocy oferowanymi kobietom były: umowa absolwencka, udział w realizowanych programach ograniczania bezrobocia, oferty pracy, doradztwo zawodowe, zajęcia w klubach pracy.

Znaczna część kobiet (18,6%) stwierdziła, iż nie uzyskała żadnej propozycji pomocy ze strony powiatowego urzędu pracy. Aż 22% respondentek nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie (tabela 16).

Spośród kobiet, którym powiatowe urzędy pracy zaoferowały pomoc, najwięcej skorzystało z kursów (18,6%) i staży (16%). Poza tym kobiety korzystały ze szkoleń w klubach pracy (4,5%), zatrudnienia w ramach robót publicznych (4,1%), zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych (2,1%), przygotowania zawodowego w miejscu pracy (2,3%), dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej (1,7%). Niewielka grupa kobiet skorzystała z porad doradców zawodowych oraz udziału w programach ograniczających bezrobocie.

Ponadto 21% respondentek nie skorzystało z żadnej formy pomocy proponowanej przez powiatowy urząd pracy, a 24,6% nie udzieliło odpowiedzi na pytanie (tabela 17).

Największa liczba ankietowanych kobiet skorzystała z kursu komputerowego (23,8%) i kursu obsługi kasy fiskalnej (22,7%). Inne kursy, w których uczestniczyły respondentki, to: poszukiwanie pracy, kurs marketingu, kurs językowy, kadrowo – płacowy, kroju i szycia, dla opiekuna na półkoloniach, prowadzenia działalności gospodarczej, administracyjno – biurowy, dla dekoratorów ozdób choinkowych, kurs „Minimum sanitarne”, kurs pozyskiwania funduszy europejskich, bukieciarstwa, „Małego biznesu”, kurs „Sekretarka-asystentka”, kurs księgowości komputerowej, „Ochrony osób i mienia”, kurs PCK, kurs „Płatnik”, „Zdrowa i bezpieczna żywność”, „Marketingowe podejście do rynku pracy”, kurs kosmetyczny, kreowania własnej przyszłości, plecionkarstwa, kurs dla przedstawiciela handlowego, dla szwaczki, kurs fotografii barwnej oraz kurs „Alternatywa”.

Formy pomocy zaoferowane kobietom biorącym udział w badaniu przez powiatowe urzędy pracy w roku 2004

wyszczególnienie	Wielkopolska		podregion									
	Liczba	%	kaliski		koniński		leszczyński		pilski		poznański	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
staż	302	17,0	50	13,2	34	15,4	40	13,5	56	21,0	122	20,0
przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	106	6,0	11	2,9	13	5,9	14	4,7	32	12,0	36	5,9
umowa absolwencka	13	0,7	3	0,8	2	0,9	3	1,0	3	1,1	2	0,3
udział w robotach publicznych	70	3,9	10	2,6	5	2,3	33	11,1	11	4,1	11	1,8
udział w pracach interwencyjnych	44	2,5	8	2,1	8	3,6	8	2,7	9	3,4	11	1,8
udział w kursach, szkoleniach podnoszących kwalifikacje	420	23,7	95	25,0	71	32,3	56	18,9	52	19,5	146	23,9
udział w powiatowych / wojewódzkich programach ograniczania bezrobocia	23	1,3	1	0,3	2	0,9	8	2,7	6	2,2	6	1,0
pożyczka na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej	31	1,7	7	1,8	4	1,8	11	3,7	5	1,9	4	0,6

bezzwrotna dotacja na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej	86	4,8	25	6,6	0	x	0	x	16	6,0	45	7,4
inne												
Oferta pracy	27	1,5	4	1,1	1	0,5	8	2,7	2	0,7	12	2,0
Doradztwo	16	0,9	2	0,5	0	x	1	0,3	3	1,1	10	1,6
Klub pracy	18	1,0	0	x	0	x	0	x	0	x	18	2,9
Nie zaferowano	283	18,6	67	19,9	39	18,1	59	23,8	21	9,7	97	19,4
Brak odpowiedzi	334	22,0	97	28,8	41	19,1	55	22,2	50	23,0	91	18,2

Formy pomocy powiatowych urzędów pracy, z których korzystały ankietowane kobiety

wyszczególnienie	Wielkopolska		podregion									
	liczba	%	kaliski		koniński		leszczyński		pilski		poznański	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
szkolenie w klubie pracy	66	4,5	16	4,7	8	3,6	7	3,4	10	4,6	25	5,4
pożyczka	8	0,5	4	1,2	1	0,4	1	0,5	1	0,5	1	0,2
staż	233	16,0	46	13,4	23	10,4	14	6,8	48	22,0	102	22,0
kurs	271	18,6	52	15,2	53	24,0	28	13,5	34	15,5	104	22,5
3-dniowe spotkanie po dniu rejestracji	1	0,1	1	0,3	0	x	0	x	0	x	0	x
oferta pracy	19	1,3	1	0,3	1	0,4	12	5,8	2	0,9	3	0,7
prace interwencyjne	30	2,1	4	1,2	6	2,7	6	2,9	6	2,7	8	1,7
roboty publiczne	60	4,1	8	2,3	2	0,9	31	15,0	10	4,6	9	1,9
udział w programach ograniczających bezrobocie	3	0,2	0	x	0	x	3	1,4	0	x	0	x
przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	33	2,3	1	0,3	3	1,4	0	x	20	9,1	9	1,9
dotacja na rozpoczęcie działalności gospodarczej	25	1,7	9	2,6	4	1,8	2	1,0	8	3,6	2	0,4
doradca zawodowy	7	0,5	0	x	0	x	0	x	2	0,9	5	1,1
nie skorzystałam z żadnej formy	324	21,3	105	31,2	36	16,7	49	19,7	29	13,4	105	21,0
brak odpowiedzi	373	24,6	96	28,5	84	39,1	54	21,8	49	22,6	90	18,0

11. Wiedza o instytucjach poza urzędami pracy, w których kobiety mogą otrzymać pomoc lub poradę dotyczącą problemów rynku pracy

Tylko około 1/3 ankietowanych kobiet dysponuje wiedzą o instytucjach, w których poza urzędem pracy mogą otrzymać pomoc lub poradę dotyczącą np. sposobów poszukiwania pracy, pośrednictwa, oraz porady prawne z zakresu praw kobiet na rynku pracy. Nie posiada wiedzy na temat takich instytucji 45,6% respondentek. Natomiast ponad 22% nie potrafi wyrazić swojego zdania.

Bezrobotne kobiety zdecydowanie nie korzystają z usług i porad instytucji innych aniżeli urzędy pracy (45,8% ankietowanych). Zaledwie 4,7% badanych szukało pomocy poza powiatowym urzędem pracy w instytucjach takich jak: Klub Pracy, MOPR, Gminne Centrum Informacji, Biuro Karier oraz u radcy prawnego. Ankietowane kobiety korzystały tam przede wszystkim z internetu oraz szeroko rozumianego poradnictwa prawnego i doradztwa zawodowego. Blisko połowa respondentek nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie.

Stopień wiedzy respondentek na temat instytucji poza urzędem pracy, w których można otrzymać pomoc lub poradę dotyczącą sposobów poszukiwania pracy, pośrednictwa itp.

wyszczególnienie	Wielkopolska		podregion									
	liczba	%	kaliski		koniński		leszczyński		pilski		poznański	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
zdecydowanie tak	108	7,1	24	7,1	14	6,5	18	7,3	12	5,5	40	8,0
raczej tak	379	25,0	81	24,0	40	18,6	49	19,7	65	30,0	144	28,8
zdecydowanie nie	186	12,3	37	11,0	35	16,3	24	9,7	20	9,2	70	14,0
raczej nie	506	33,3	129	38,3	72	33,4	79	31,8	75	34,5	151	30,2
trudno powiedzieć	210	13,8	47	14,0	32	15,0	36	14,5	22	10,2	73	14,6
brak odpowiedzi	128	8,5	19	5,6	22	10,2	42	17,0	23	10,6	22	4,4
razem	1 517	100,0	337	100,0	215	100,0	248	100,0	217	100,0	500	100,0

Czy kiedykolwiek badane kobiety korzystały z usług i porad instytucji innych aniżeli Powiatowy Urząd Pracy

wyszczególnienie	Wielkopolska		podregion									
	liczba	%	kaliski		koniński		leszczyński		pilski		poznański	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Radca prawny	8	0,5	1	0,3	3	1,4	2	0,8	0	x	2	0,4
Gminne Centrum Informacji	8	0,5	2	0,6	0	x	1	0,4	4	1,8	1	0,2
Klub pracy	34	2,2	6	1,8	3	1,4	5	2,0	10	3,6	10	3,6
Biuro Karier	7	0,5	1	0,3	0	x	1	0,4	1	0,5	4	0,8
MOPR	15	1,0	7	2,1	0	x	0	x	1	0,5	7	1,4
Brak odpowiedzi	751	49,5	178	52,8	143	66,5	112	45,2	136	62,6	182	36,4
Nie korzystała	694	45,8	142	42,1	66	30,7	127	51,2	65	30,0	294	58,8
razem	1 517	100,0	337	100,0	215	100,0	248	100,0	217	100,0	500	100,0

12. Przyczyny braku zatrudnienia respondentek

Pozostawanie bez zatrudnienia zdaniem kobiet spowodowane jest przede wszystkim brakiem ofert pracy, na co wskazuje ponad 34% ankietowanych. Blisko 17% respondentek trudności w pozyskaniu pracy wiąże z brakiem doświadczenia zawodowego, niemal równie częstą przyczyną tego zjawiska są zwolnienia z przyczyn dotyczących zakładów pracy (15,9%). Bezrobocie wynika także – zdaniem ankietowanych – ze zbyt niskich kwalifikacji zawodowych (12,6%) oraz konieczności sprawowania opieki nad dzieckiem lub osobą zależną (10,9%). Innym przyczynami braku zatrudnienia wskazywanymi przez badane kobiety są: zwolnienia po powrocie z urlopu macierzyńskiego lub wychowawczego, stan zdrowia, wiek, kontynuowanie nauki, utrata prawa do renty, długotrwała bierność zawodowa, zbyt wysokie koszty ubezpieczenia pracownika, brak znajomości języków obcych, uzyskiwanie zatrudnienia w wyniku znajomości, niedogodny dojazd, rezygnacja z prowadzenia działalności gospodarczej przez pracodawcę, brak wykształcenia. Nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie 1,7% ankietowanych.

13. Ocena aktywności w poszukiwaniu pracy

Ankietowane poproszone o ocenę swojej aktywności w poszukiwaniu pracy w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bierność a 5 wysoką aktywność, w większości oceniły swoje wysiłki w pozyskaniu zatrudnienia jako średnie (41,3% odpowiedzi – „3”) i dobre (26,6% odpowiedzi – „4”). Wysoką aktywność („5”) zadeklarowało 11,5% badanych. Relatywnie niewielka grupa badanych kobiet oceniła swoją aktywność na rynku pracy jako niską (4,7% - „1”, a 9,6% - „2”).

Przyczyny braku zatrudnienia w opinii respondentek

wyszczególnienie	Wielkopolska		podregion									
	liczba	%	kaliski		koniński		leszczyński		pilski		poznański	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
zwolnienie z przyczyn zakładu pracy	337	15,9	80	16,8	52	17,6	68	23,1	33	10,2	104	14,3
brak doświadczenia zawodowego	358	16,9	82	17,2	41	13,8	45	15,3	56	17,3	134	18,4
zbyt niskie kwalifikacje zawodowe	268	12,6	60	12,6	28	9,5	27	9,2	40	12,4	113	15,6
konieczność opieki nad dzieckiem lub osobą zależną	232	10,9	46	9,6	32	10,8	48	16,2	27	8,4	79	10,9
brak ofert pracy w zawodzie	369	17,4	95	19,9	58	19,6	37	12,5	67	20,7	112	15,4
brak ofert pracy w ogóle	353	16,7	83	17,4	62	20,9	31	10,5	73	22,6	104	14,3
zwolnienie po powrocie z urlopu macierzyńskiego lub wychowawczego	96	4,5	17	3,6	13	4,4	9	3,1	16	5,0	41	5,6
opieka nad dzieckiem niepełnosprawnym	2	0,1	1	0,2	0	x	0	x	0	x	1	0,1
zbyt wysokie koszty ZUS ponoszone	6	0,3	0	x	0	x	0	x	0	x	6	0,8

przez pracodawców												
stan zdrowia	12	0,6	1	0,2	1	0,3	8	2,7	0	x	2	0,3
utrata prawa do renty	7	0,3	0	x	0	x	2	0,7	0	x	5	0,7
niedogodny dojazd	3	0,1	0	x	0	x	2	0,7	0	x	1	0,1
wiek	12	0,6	1	0,2	2	0,7	4	1,3	1	0,3	4	0,5
brak znajomości języków obcych	5	0,2	2	0,4	0	x	1	0,3	0	x	2	0,3
długotrwałe bezrobocie	6	0,3	1	0,2	0	x	1	0,3	0	x	4	0,5
kontynuowanie nauki	10	0,5	0	x	2	0,7	2	0,7	0	x	6	0,8
znajomości	5	0,2	1	0,2	2	0,7	0	x	0	x	2	0,3
zamknięcie działalności gospodarczej	1	0,1	0	x	1	0,3	0	x	0	x	0	x
brak wykształcenia	2	0,1	0	x	0	x	0	x	1	0,3	1	0,1
brak odpowiedzi	35	1,7	7	1,5	2	0,7	10	3,4	9	2,8	7	1,0

Ocena aktywności w poszukiwaniu pracy w skali od 1 do 5

skala od 1 do 5	Wielkopolska		podregion									
	liczba	%	kaliski		koniński		leszczyński		pilski		poznański	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1	71	4,7	12	3,6	15	7,0	15	6,0	4	1,8	25	5,0
2	145	9,6	28	8,3	20	9,3	22	8,9	21	9,7	54	10,8
3	627	41,3	163	48,3	98	45,6	106	42,7	78	35,9	182	36,4
4	403	26,6	85	25,2	38	17,6	54	21,8	69	31,8	157	31,4
5	175	11,5	35	10,4	30	14,0	33	13,3	27	12,5	50	10,0
brak odpowiedzi	96	6,3	14	4,2	14	6,5	18	7,3	18	8,3	32	6,4
razem	1 517	100,0	337	100,0	215	100,0	248	100,0	217	100,0	500	100,0

Podsumowanie

W badaniu ankietowym dotyczącym sytuacji bezrobotnych kobiet na wielkopolskim rynku pracy udział wzięły przede wszystkim osoby młode - do 34 roku życia, stanowiące ponad 66% ankietowanych. Głównie były to mieszkanki wsi (blisko 44%) oraz miast do 50 tys. mieszkańców (blisko 39%). Posiadały przeważnie wykształcenie zasadnicze i średnie zawodowe. Najliczniej reprezentowały zawód asystent ekonomiczny i sprzedawca. Około 49% kobiet pozostawało bez pracy ponad rok, czyli należało do kategorii długotrwale bezrobotnych. Prawie połowa respondentek pochodziła z gospodarstw domowych liczących od 3 do 4 osób. Spośród ankietowanych blisko 55% posiada na utrzymaniu dzieci lub osoby zależne. W tej grupie kobiet 60% utrzymuje jedną lub dwie osoby, a 30% od trzech do czterech osób. Dzieci posiada na utrzymaniu ponad 52% badanych, najczęściej są to dzieci w wieku od 7 do 18 lat (52,4%) oraz do 6 roku życia (27,2%).

W opinii respondentek podstawową przyczyną większych trudności kobiet niż innych grup społecznych z wejściem lub powrotem na rynek pracy jest obciążenie obowiązkami rodzinnymi, a w szczególności konieczność opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi. Brak ofert postrzegany jest przez kobiety jako podstawowa trudność występująca na lokalnym rynku pracy.

Ankietowane kobiety uważają, iż najważniejszymi czynnikami decydującymi o otrzymaniu atrakcyjnej pracy są poziom wykształcenia oraz znajomość języków obcych. Łatwiej jest też znaleźć pracę osobom, które ktoś poleci przyszłemu pracodawcy oraz posiadającym odpowiednie „znajomości”. Aby poprawić swoje szanse na rynku pracy, największa grupa ankietowanych zgłasza gotowość do przekwalifikowania się, relatywnie duża grupa osób deklaruje podjęcie każdej, nawet nisko płatnej pracy niezwiązanej z posiadanym wykształceniem.

Znacznie mniejszą gotowość wykazują respondentki do podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania lub zmiany miejsca zamieszkania celem znalezienia pracy.

Mimo wysokiego bezrobocia i często długiego okresu bierności zawodowej ponad połowa ankietowanych oczekuje podjęcia pracy, która w mniejszym lub większym stopniu spełniałaby ich oczekiwania. Karierę degresywną zaakceptowałyby ponad 48% respondentek. Mimo wysokiego bezrobocia i braku perspektyw znalezienia pracy jedynie niespełna 28% kobiet deklaruje gotowość do stworzenia sobie miejsca pracy poprzez samozatrudnienie. Aż 42% nie wiąże swojej przyszłości z samodzielnym prowadzeniem działalności gospodarczej.

Urzędy pracy w ramach pomocy bezrobotnym kobietom proponowały przede wszystkim udział w kursach i szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe, a także odbycie stażu. Największa liczba ankietowanych skorzystała z kursu komputerowego i kursu obsługi kasy fiskalnej. Spora grupa kobiet (około 19%) stwierdziła, iż nie uzyskała żadnej propozycji pomocy ze strony powiatowego urzędu pracy.

Bezrobotne kobiety pomocy poszukują głównie w urzędach pracy; blisko 46% respondentek nie posiada wiedzy na temat innych instytucji, w których mogłyby otrzymać pomoc lub poradę dotyczącą problemów rynku pracy. Zaledwie 4,7% badanych szukało pomocy poza powiatowym urzędem pracy, w instytucjach takich jak Klub Pracy, MOPR, Gminne Centrum Informacji, Biuro Karier, lub u radcy prawnego.

W odczuciu respondentek ich bezrobocie wynika przede wszystkim z braku ofert pracy, który to problem sygnalizowały także przy pytaniu o podstawowe trudności występujące na lokalnym rynku pracy.

Swoją aktywność w poszukiwaniu pracy ankietowane kobiety w większości oceniły jako średnią i dobrą.

Utrzymujący się wysoki odsetek kobiet w populacji bezrobotnych wskazuje na konieczność kontynuacji wielokierunkowych działań mających na celu zwiększenie ich aktywności zawodowej oraz tworzenie nowych programów rynku pracy adresowanych do kobiet.

**ANKIETA
DOTYCZĄCA SYTUACJI BEZROBOTNYCH KOBIET**

1. Wiek:

.....lat

2. Wykształcenie(proszę zaznaczyć krzyżykiem):

1.	podstawowe	
2.	gimnazjalne i niższe	
3.	zasadnicze zawodowe	
4.	średnie ogólnokształcące	
5.	średnie zawodowe	
6.	policealne	
7.	wyższe	

3. Wyuczony zawód

.....
.....

4. Miejsce zamieszkania(proszę zaznaczyć krzyżykiem):

1.	wieś	
2.	miasto do 20 tys. mieszkańców	
3.	miasto 20 tys. – 50 tys. mieszkańców	
4.	miasto 50 tys. – 80 tys. mieszkańców	
5.	miasto 80 tys. – 100 tys. mieszkańców	
6.	miasto 100 tys. – 500 tys. mieszkańców	
7.	miasto powyżej 500 tys. mieszkańców	

5. Liczba osób w gospodarstwie domowym:

1.	
----	--

6. Liczba osób pozostających na utrzymaniu:

1.	
----	--

w tym dzieci (proszę podać liczbę):

1.	do 6 roku życia	
2.	od 7 do 18 lat	
3.	od 19 do 24 lat	
4.	powyżej 24 lat	

7. Co powoduje Pani zdaniem, że kobiety mają większe trudności niż inne grupy społeczne z wejściem bądź powrotem na rynek pracy? (proszę zaznaczyć krzyżykiem):

1.	dyskryminacja ze strony pracodawców	
2.	konieczność opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi	
3.	posiadanie niższych kwalifikacji zawodowych niż mężczyźni	
4.	niechęć do pracy	
5.	inne (jakie?).....	

8. Jakie dostrzega Pani trudności na rynku pracy w skali lokalnej?

.....
.....

9. Co pani zdaniem decyduje o otrzymaniu atrakcyjnej pracy? (proszę zaznaczyć krzyżykiem):

1.	poziom wykształcenia	
2.	znajomość języków obcych	
3.	rodzaj wykształcenia (kierunek studiów, specjalizacja zawodowa)	
4.	znajomości, układy	
5.	młody wiek	
6.	doświadczenie zawodowe	
7.	dobrych chęci	
8.	zrządzenie losu	

9.	płeć	
10.	predyspozycje fizyczne	
11.	inne (jakie?).....	

10. Komu, Pani zdaniem, łatwiej jest znaleźć pracę? (proszę zaznaczyć krzyżykiem maksymalnie trzy odpowiedzi):

1.	osobom, które się doksztalają	
2.	osobom, które ktoś poleci / wcześniej był zadowolony z ich pracy, nauki	
3.	osobom aktywnie szukającym pracy	
4.	osobom elastycznym, umiejącym się dostosować	
5.	osobom, które potrafią się dobrze zaprezentować	
6.	osobom pewnym siebie	
7.	osobom, które mają atrakcyjny / poszukiwany zawód	
8.	mężczyznom	
9.	osobom młodszym	
10.	osobom dobrze znającym języki obce	
11.	osobom mającym znajomości	
12.	osobom z doświadczeniem zawodowym	
13.	osobom lepiej wykształconym	
14.	inne (jakie?).....	

11. Czy obecnie jest Pani gotowa (proszę zaznaczyć krzyżykiem jedną odpowiedź):

1.	przekwalifikować się, nauczyć nowego zawodu	
2.	podjąć każdą pracę, nawet nisko płatną, nie związaną z wykształceniem	
3.	podjąć pracę poza miejscem zamieszkania	
4.	podjąć pracę za granicą	
5.	zmienić miejsce zamieszkania żeby znaleźć pracę	

12. Jak bardzo jest Pani zdeterminowana jeżeli chodzi o pracę (proszę zaznaczyć krzyżykiem jedną odpowiedź)?

1.	zaakceptowałabym tylko taką pracę, która będzie w pełni spełniać moje oczekiwania	
2.	zaakceptowałabym tylko taką pracę, która będzie spełniać większość moich oczekiwań	
3.	zaakceptowałabym pracę, która nie będzie spełniać większości moich oczekiwań	
4.	zaakceptowałabym każdą pracę, nawet jeżeli w ogóle nie będzie spełniać moich oczekiwań	

13. Czy w obecnej sytuacji jaka jest na rynku pracy, byłaby pani gotowa do stworzenia sobie miejsca pracy przez samozatrudnienie (rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej)? (proszę zaznaczyć krzyżykiem):

1.	zdecydowanie tak	
2.	raczej tak	
3.	zdecydowanie nie	
4.	raczej nie	
5.	trudno powiedzieć	

14. Jak długo pozostaje Pani bez pracy? (proszę zaznaczyć krzyżykiem):

1.	3 miesiące	
2.	6 miesięcy	
3.	rok	
4.	ponad rok	

15. Czy jest Pani zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako? (proszę zaznaczyć krzyżykiem):

1.	osoba bezrobotna	
2.	osoba poszukująca pracy	

16. Jaką formę pomocy zaoferowano Pani w powiatowym urzędzie pracy w 2004 roku? (proszę zaznaczyć krzyżykiem):

1.	staż	
2.	przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	
3.	umowa absolwencka	
4.	udział w robotach publicznych	
5.	udział w pracach interwencyjnych	
6.	udział w kursach, szkoleniach podnoszących kwalifikacje	
7.	udział w powiatowych/wojewódzkich programach ograniczania bezrobocia	
8.	pożyczka na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej	
9.	bezzwrotna dotacja na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej	
10.	inne (jakie?).....	

17. Z jakiej formy skorzystała Pani?

.....
.....

18. Jeżeli brała Pani udział w kursach i szkoleniach, proszę podać ich tematykę:

.....
.....

19. Czy dysponuje Pani wiedzą w jakich instytucjach, poza urzędem pracy, może pani otrzymać pomoc lub poradę dotyczącą sposobów poszukiwania pracy, pośrednictwa, poradnictwa prawnego z zakresu praw kobiet na rynku pracy itp.? (proszę zaznaczyć krzyżykiem):

1.	zdecydowanie tak	
2.	raczej tak	
3.	zdecydowanie nie	przejsć do pyt. 21
4.	raczej nie	przejsć do pyt.21
5.	trudno powiedzieć	przejsć do pyt.21

20. Czy kiedykolwiek korzystała pani z usług, porad takich instytucji? Jeżeli tak to w jakim zakresie?

.....
 .....

21. Czy posiada Pani na utrzymaniu dzieci lub osoby zależne?

.....

22. Czym, Pani zdaniem, spowodowany jest Pani brak zatrudnienia? (proszę zaznaczyć krzyżykiem):

1.	zwolnienie z przyczyn zakładu pracy	
2.	brak doświadczenia zawodowego	
3.	zbyt niskie kwalifikacje zawodowe	
4.	konieczność opieki nad dzieckiem lub osobą zależną	
5.	brak ofert pracy w zawodzie	
6.	brak ofert pracy w ogóle	
7.	zwolnienie po powrocie z urlopu macierzyńskiego lub wychowawczego	
8.	inne (jakie?).....	

23. Jak ocenia Pani swoją aktywność w poszukiwaniu pracy (w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bierność a 5 wysoką aktywność)? (proszę zaznaczyć krzyżykiem):

1 – 2 – 3 – 4 – 5